

DOOR FRANK VAN WIJCK

Stappenplan voor ontwikkeling businesscase

Hoe breng je meerwaarde zorgtechnologie in beeld?

De vraag hoe de meerwaarde van zorgtechnologie kan worden gekwantificeerd, blijkt niet eenvoudig te beantwoorden. Vanuit de Innovatie-impuls zijn nu twee instrumenten ontwikkeld die helpen bij het inzichtelijk maken van de verwachte meerwaarde van zorgtechnologie. CZ heeft hier grote belangstelling voor, want de zorgverzekeraar ziet interessant potentieel in toepassing van zorgtechnologie en wil er graag gericht in investeren.

De behoefte aan toepassing van zorgtechnologie groeit duidelijk, merkt Caro Verlaan, senior manager langdurige zorg bij CZ Zorgkantoor. “De doelgroep in de langdurige zorg went er steeds meer aan. En het is ook nodig, gelet op de arbeidsmarktproblematiek in de zorg, om de kwaliteit van de zorg te kunnen blijven garanderen. Toch zien we zorgorganisaties er nog mee worstelen, want succesvolle implementatie van zorgtechnologie vraagt een inspanning van het hele team. Soms zien we dat het bestuur het wil, maar dan moet het wel investeren om de medewerkers mee te nemen in het verhaal. In andere gevallen willen medewerkers graag, maar het management nog niet.”

Een belangrijke taak van het zorgkantoor in discussie met zorgorganisaties die met zorgtechnologie aan de slag willen is dan ook: vragen stellen. Verlaan: “Voor welke doelgroep wil je een toepassing implementeren? Waarom juist die? Hoe wil je het aanpakken? Ook hebben we het over bekostiging. Een klein deel kunnen we op basis van prestatie-bekostiging financieren, maar dat is meestal niet toereikend. Dan moeten we creatief zijn, bijvoorbeeld tarieven ophogen. Als het goed onderbouwd is, willen we dat ook. Probleem hierbij is wel dat je bij zorgtechnologie pas na pakweg twee jaar kunt zeggen of het een succes wordt.”

Inzicht in meerwaarde
Het ministerie van VWS nam het initiatief tot de Innovatie-impuls Gehandicaptenzorg, die als doel heeft om zorgorganisaties te leren bestaande technologie te implementeren. Die technologie moet aansluiten bij een zorginhoudelijk vraagstuk van cliënten. Academy Het Dorp en Vilans coördineren het programma en voeren het uit.
“Als basis voor financiering en draagvlak is het belangrijk voor ons om de meerwaarde van zorgtechnologie goed in kaart te brengen”, vertelt Robin de Koning, adviseur/onderzoeker bij Vilans. “Daarom hebben we in de Inno-

vatie-impuls twee instrumenten ontwikkeld. Het eerste is een stappenplan voor het maken van een businesscase. Dit helpt zorgorganisaties om hier zelf mee aan de slag te gaan, we bieden hiervoor ook trainingen aan.”

Het tweede instrument ligt in het verlengde hiervan: de Mini-health technology assessment (HTA) Gehandicaptenzorg. Sejal Patel, onderzoeker bij Academy Het Dorp, legt uit: “Het instrument is oorspronkelijk ontwikkeld voor de ziekenhuiszorg en is aangepast voor de gehandicaptensector om de voorwaarden en gevolgen van het inzetten van zorgtechnologie in kaart te brengen. Met deze mini-HTA kan een zorgorganisatie de informatie over een zorgtechnologie die op verschillende plaatsen binnen en buiten de organisatie voorhanden is bij elkaar brengen. Hierbij kan ook betrokken worden wat over de technologie al in de onderzoeksliteratuur bekend is. Een belangrijke vraag die hierbij moet worden beantwoord, is wat er verandert door de inzet van zorgtechnologie.”

Waardevolle basis
Het belang om op deze manier tot een businesscase voor de inzet van zorgtechnologie te komen is duidelijk, stellen beiden. “Technologie gaat een steeds grotere rol spelen in de gehandicaptenzorg”, zegt Patel. “Maar er zijn heel veel mogelijkheden, dus het is zaak goed na te denken over de vraag wat je gaat inzetten en dat te onderbouwen met informatie over de effecten en de kosten ervan.”

Beide instrumenten, het stappenplan en de mini-HTA, zijn hierbij te beschouwen als procestools, aldus De Koning. “Op basis van de uitkomst kan een zorgorganisatie het gesprek aangaan met het zorgkantoor. Organisaties vinden het belangrijk om het zorgkantoor bij de discussie over zorgtechnologie te betrekken. Ze willen kwalitatief goede zorg leveren en blijven leveren, en technologie kan daar een grote rol in spelen. Ook zijn ze zich terdege bewust van het arbeidsmarktprobleem en van de rol die zorgtechnologie kan spelen om dit aan te pakken. Ze kunnen aan het zorgkantoor laten zien: kijk, hier zijn we op goed onderbouwde manier mee bezig.”

Dat niet alleen, vult Patel aan, het creëert ook

draagvlak voor zorgtechnologie binnen de organisatie. “Om tot een businesscase te komen heb je professionals nodig als een inkoper, een persoonlijk begeleider en een financiële controller. Je kunt het niet alleen.”

Bijdragen aan bewustwording
Begin dit jaar zijn zes zorgorganisaties in de gehandicaptenzorg in een praktijktraining met de instrumenten – het stappenplan en de mini-HTA – aan de slag gegaan om zelf een businesscase op te stellen. Het past binnen de doelstellingen van de Innovatie-impuls om zorgorganisaties kennis aan te reiken op basis waarvan ze dit inderdaad zelf kunnen, en ook om te leren van elkaars kennis.

Belangrijk, stelt Patel, want het biedt bewustwording over wat de meerwaarde van zorgtechnologie kan zijn. “De gedachte is soms dat er alles mee mogelijk is. De instrumenten die we hebben ontwikkeld helpen ze om daarin focus aan te brengen. We horen terug dat de gestructureerde en thematische aanpak die de instrumenten bieden hen helpt. Ze zijn het vaak niet gewend een businesscase op te stellen, ze weten niet hoe ze dat moeten aanpakken.”

Dat is ook wel begrijpelijk, vult De Koning aan. “Ze hebben er nog relatief weinig ervaring mee. Juist daarom is het zo belangrijk dat de Innovatie-impuls ze de gelegenheid biedt om te leren van elkaars kennis. Voor de bestuurders is het ook interessant. We zien dat in de toepassing van zorgtechnologie nog wel eens strategische keuzes worden gemaakt zonder gedegen onderbouwing. Het opstellen van een businesscase is een goed vertrekpunt om hierin verandering te brengen. En de aanpak is bottom-up, dat spreekt aan. Voor ons is de kennis die zorgorganisaties hiermee opdoen over het ontwikkelen van een businesscase trouwens een waardevolle manier om de kennisproducten die wij voor ze ontwikkelen verder te verbeteren. Ook voor ons is dit dus een zinvol proces.”

Belangrijke stap
Dat is het ook voor het zorgkantoor, stelt Verlaan. “Het mooie van de Innovatie-impuls is dat hiermee naar wegen wordt gezocht om goede onderbouwing te bieden bij de inzet van zorgtechnologie. De meerwaarde van

zorgtechnologie zit vaak in dingen als dagstructuur of kwaliteit van leven en die zijn moeilijk te kwantificeren. De twee instrumenten die nu zijn ontwikkeld, geven een veel meer gerichte onderbouwing voor de effecten die van de inzet van zorgtechnologie mogen worden verwacht. Het is een mooie stap richting evidence based werken en dat is voor ons als onderbouwing voor de beslissing over financiering heel belangrijk. Het gebruik van de instrumenten zorgt ervoor dat de medewerkers worden meegenomen in het verhaal. Dat zal hen helpen om zich in te zetten voor het implementeren van zorgtechnologie.”

Verlaan plaatst wel een kanttekening. “De Innovatie-impuls is eindig. Het is dus zaak dat we nu al nadenken over hoe we kunnen waarborgen dat het opstellen van businesscases blijft bestaan en ook breder wordt toegepast. De tijd is daar nu rijp voor, iedereen heeft het immers over betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van de zorg. In ons huidige inkoopkader, dat loopt tot eind 2023 is innovatie wel al benoemd, maar zijn we er nog niet sturend in. We zijn nog vooral gericht op het stimuleren en financieel mogelijk maken ervan. Ook faciliteren we al regionale samenwerking tussen zorgorganisaties hierin. Grote organisaties hebben hiervoor onderzoekers en beleidsadviseurs tot hun beschikking. We vinden dat ze daarmee een verantwoordelijkheid hebben hun kennis te delen met de kleinere organisaties. Hierin zien we echt onze waarde als zorgkantoor, want we weten waarmee de organisaties bezig zijn.”

CZ Zorgkantoor overweegt serieus om in het inkoopkader vanaf 2024 meer sturend te zijn op de inzet van zorgtechnologie. “Lumpsumfinanciering zou daarbij wel erg behulpzaam zijn”, zegt Verlaan. “Het is onze uitdrukkelijke wens dat de Nederlandse Zorgautoriteit ons hiervoor de ruimte gaat bieden.” ■

CV

Robin de Koning is adviseur/onderzoeker bij Vilans.

Sejal Patel is onderzoeker bij Academy Het Dorp.

Caro Verlaan is senior manager langdurige zorg bij CZ Zorgkantoor.

Stappenplan ‘Hoe maak je een maatschappelijke businesscase?’

Binnen het project Innovatie-impuls Gehandicaptenzorg is een aantal maatschappelijke businesscases voor verschillende zorgtechnologieën gemaakt. De kennis, ervaring en geleerde lessen zijn omgezet in een praktisch stappenplan: ‘Hoe maak je een maatschappelijke businesscase?’

In ICT&health editie 4, 2020 (pagina 68-69), editie 6, 2021 (pagina 62-63), editie 1, 2021 (pagina 62-63) en editie 1, 2022 (pagina 36-37) kunt u andere artikelen over de Innovatie-impuls terugvinden.

Download het stappenplan hier: